

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اصول و مفاهیم بازار آتی
(با رویکرد بازار آتی دالاهان کشاورزی)

مولفان

دکتر رضا رحیمی - دکتر حبیبه شرافتمند - دکتر علی اکبر باغستانی

سرشناسه	: رحیمی، رضا، ۱۳۴۱-
عنوان و نام پدیدآور	: اصول و مفاهیم بازار آتی (با رویکرد بازار آتی کالاهای کشاورزی)/مولفان رضا رحیمی، حبیبه شرافتمند، علی اکبر باغستانی.
مشخصات نشر	: تهران : دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۳ ص.: جدول، نمودار.
شابک	: 978-964-10-5712-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: فرآورده‌های کشاورزی -- بازاریابی
موضوع	: Farm produce -- Marketing
موضوع	: کشاورزی -- جنبه‌های اقتصادی
موضوع	: Agriculture -- Economic aspects
موضوع	: زار معاملات آتی
موضوع	: Futures market
شناسه افزوده	: سرافتمند، حبیبه، ۱۳۶۰-
شناسه افزوده	: باغستانی، علی اکبر، ۱۳۶۲-
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی
شناسه افزوده	: Tehran Center Branch Islamic Azad University
رده بندی کنگره	: HF ۶۱۹۷۶ ۱۷۶ الف: ۳/
رده بندی دیویی	: ۱۷/۳۳۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۰۵۶۱۸

عنوان کتاب: اصول و مفاهیم بازار آتی

(با رویکرد بازار آتی کالاهای کشاورزی)

تالیف : رضا رحیمی - حبیبه شرافتمند - علی اکبر باغستانی

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

ISBN: 978-964-10-5712-3

شابک:

قیمت: ۱۳۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱	مقدمه
	فصل اول: مفاهیم اساسی بازارهای آتی
۳	تاریخچه بازارهای آتی
۴	تعریف قرارداد آتی
۵	تعریف پیمان آتی
۶	تعریف قرارداد اختیار معامله
۶	تعریف قرارداد سواپ
۸	مقایسه قراردادهای آتی، اختیار معامله و سواپ
۹	تفاوت بین بازارهای نقدی و آتی
۱۰	قرارداد بلندمدت در بازار آتی
۱۱	قرارداد کوتاه مدت در بازار آتی
۱۱	منافع بازار آتی
۱۳	اثرات اقتصادی معاملات آتی
۱۳	تعیین قیمت قراردادهای آتی

فصل دوم: بازارهای آتی و مدیریت ریسک

- تاریخچه بازارهای آتی در مدیریت ریسک کشاورزی..... ۱۷
- منابع ریسک در کشاورزی..... ۱۹
- فواید و مزایای بازار آتی کالای کشاورزی..... ۲۴
- انتخاب بازار آتی..... ۲۵
- پیش شرط‌های لازم برای بکارگیری بازارهای آتی..... ۲۸
- تنوع یک واردیشن..... ۳۱
- تنوع زمین..... ۳۲
- تنوع یک ایه..... ۳۲

فصل سوم: بازارهای آتی و بورس کالای کشاورزی

- مبانی نظری بورس کالای کشاورزی..... ۳۵
- مکانیزم بورس کالا..... ۳۸
- ابزارهای قابل دادوستد در بازارهای بورس و ویژگی‌های آنها..... ۴۰
- سازوکار اجرایی بورس های آتی..... ۴۱
- ابزارهای پیشنهادی قابل معامله در بورس آتی کالا در ایران..... ۴۳
- اهداف راه‌اندازی بورس کالاهای کشاورزی در ایران..... ۴۴
- بررسی عملکرد بورس کالا با تاکید بر تالار معاملات کشاورزی..... ۴۷
- مزایای بورس کالا برای بخش کشاورزی..... ۵۲
- مشخصات قرارداد آتی..... ۵۶
- تجربیات معاملات آتی در بورس کالا (مورد زیره سبز)..... ۵۷
- تجربیات معاملات آتی در بورس کالا (مورد کنجاله سویا)..... ۶۳
- ثبت سفارش مشتریان در بازار آتی..... ۶۹
- نحوه انجام معاملات در بازار آتی..... ۷۱
- تحويل کالا و تسویه نهایی در بازار آتی..... ۷۶

فصل چهارم: تأمین با استفاده از بازارهای آتی

- ۸۱..... هدف از استراتژی بکارگیری تأمین چیست؟
- ۸۳..... معامله گران در بازار آتی
- ۸۴..... تعریف بازده آتی
- ۸۴..... استراتژی پوشش دهندگان ریسک در بازار آتی
- ۸۵..... استراتژی سوداگران یا بورس یازان در بازار آتی
- ۸۶..... ثواب های مرتبط به استخراج نسبت تأمین بهینه
- ۸۸..... نسبت های تأمین ایستا
- ۸۸..... نسبت تأمین حداقل و بیش
- ۸۹..... نسبت تأمین مرانگ و بیش بهینه
- ۹۱..... نسبت تأمین شارپ (شاخص شارپ)
- ۹۲..... نسبت تأمین حداکثر مطلوبیت و انتظار
- ۹۳..... نسبت تأمین حداقل ضریب جزی میانگین مبسوط (M-MEG)
- ۹۳..... نسبت تأمین میانگین مبسوط جزیی بهینه
- ۹۴..... نسبت تأمین حداقل چند گانه تعمیم یافته (CCV)
- ۹۵..... نسبت تأمین متوسط چند گانه تعمیم یافته (CCSV)
- ۹۶..... نسبت های تأمین پویا

فصل پنجم: نظریه بازار کارا و کارایی بازارهای آتی

- ۱۰۱..... نظریه بازار کارا و کارایی بازار
- ۱۰۲..... انواع کارایی
- ۱۰۴..... ویژگی های کارایی بازار
- ۱۰۵..... الگوی کاربردی کارایی بازار
- ۱۱۱..... آزمون تجربی کارایی بازار
- ۱۲۳..... منابع

مقدمه

بازارها فرآیندهایی هستند که در آن عرضه و تقاضا با یکدیگر تلاقی و قیمت - مقدار تعادلی را مشخص می‌کنند. فعالان این بازار، عرضه کنندگان و تقاضا کنندگان خواهند بود. این در حالی است که بازارهای آتی، ابزاری برای معاملات در آینده هستند. به عبارتی می‌توان کالاهایی که استاندارد کمی و کیفی دارند را در زمان و محل تحویل مشخص، مبادله کرد. تنها متغیر در معاملات آتی، قیمت است. فعالان این بازار افزون بر عرضه کنندگان و تقاضا کنندگان، پوشش دهندگان ریسک و سوداگران هستند. این افراد می‌توانند از طریق پیش بینی قیمت آتی، تسبب سود کنند. استاندارد بودن کالاها و همچنین اطمینان از تحویل کالا در زمان و مکان مشخص و همچنین فرایند کشف قیمت رقابتی، سازوکاری را ایجاد می‌کند که بورس‌های کالا را پدید می‌آورد. در ایران نیز از شهریور ماه سال ۱۳۸۲، سازمان کارگزاران بورس فلزات تهران به عنوان اولین بورس کالای کشور فعالیت خود را آغاز کرد و پس از آن نیز سازمان کارگزاران بورس کالای کشاورزی در شهریور ماه سال ۱۳۸۳ شروع به فعالیت نمود. اما از ابتدای مهرماه سال ۱۳۸۶، پس از برگزاری مجمع عمومی، بورس فلزات و کالای کشاورزی ادغام و بورس کالای ایران فعالیت خود را آغاز کرده است. اکنون این بورس، به داد و ستد انواع محصولات صنعتی و معدنی، فرآورده‌های نفت و پتروشیمی و کشاورزی در قالب معاملات نقد، نسیه، سلف، سلف استاندارد و معاملات ابزارهای مشتقه از جمله قراردادهای آتی مشغول است. در نوشتار حاضر ضمن توجه به اصول و مفاهیم بازار آتی، کاربردهای این مفاهیم در معاملات آتی محصولات کشاورزی بررسی شده است. امید است که صاحب‌نظران فرهیخته، نویسندگان را از نظرات سازنده خویش بهره‌مند سازند.